

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Живка Желязкова-Койнова, доктор,
катедра "Психология, педагогика и социология", НСА,
на дисертационния труд на Иван Венциславов Иванов на тема:

"Когнитивни стилове и игрова ефективност във футбола"

Дисертационният труд на Иван Венциславов Иванов е посветен на когнитивните стилове при футболисти и връзката им със спортното постижение във футбола. Темата се отличава с подчертана **оригиналност**, защото досега у нас не е провеждано подобно изследване, а в световен мащаб са много малко. **Актуалността и значимостта** на тематиката са свързани с възможността за намиране на нови подходи към подобряването на игровата ефективност и в крайна сметка – на спортните резултати във футбола.

Докторантът работи върху проблематиката от 2013 година, има натрупан значителен опит и като изследовател, и като практически психолог, и като футболист.

В представения дисертационен труд е извършено еднократно психодиагностично изследване с 4 самооценъчни теста, резултатите от които са съпоставени с индивидуалната игрова ефективност на футболистите, оценена от страна на треньорите по няколко значими показатели. Изследвано е влиянието на факторите пол, възраст, игрови пост, статус на отбора – аматьорски или професионален. Като слабост на планирането на изследването може да се посочи фактът, че е изследван само един женски отбор – този на НСА.

Дисертационният труд до момента се състои от 157 страници, от които 20 страници литература с цитирани 278 заглавия, от които 25 на български език. В труда се съдържат 33 таблици и 12 фигури.

Дисертацията, разработен от Иван Иванов, следва класическата за подобни научни трудове структура и отговаря на общоприетите изисквания. Дисертацията се състои от 3 глави – 1. Теоретична постановка на проблема; 2. Хипотеза, цел, задачи, методика и организация на изследването; 3. Анализ на резултатите; а също така Изводи, Препоръки, 2 страници увод, който въвежда в проблематиката, и едно Приложение.

На **първа глава** - Теоретична постановка на проблема, - са отделени 82 страници – повече от половината от дисертационния труд. Тази глава е изключително умело разработена. Тя обхваща частта за когнитивните стилове и стиловете на внимание, следвана логично от подглавите за интелектуалните и когнитивните стилове в спорта, когнитивните стилове в българската спортна психология и накрая когнитивните стилове и стиловете на вземане на решение във футбола.

Анализът на литературата е извършен с вещина и прецизност, докторантът демонстрира много висока психологическа ерудираност и отлични умения за анализ на литературата. По-голямата част от първа глава е написана с психологически стил, който се характеризира с висока теоретична сложност и високо равнище на обобщеност. Задълбочено се анализират множество модели и концепции за когнитивните стилове и стиловете на внимание, като в крайна сметка авторът достига до интегративна рамка, разглеждаща когнитивните стилове като „разграничителни черти на адаптация, които се развиват постепенно чрез опита като резултат от взаимодействието между базисните индивидуални характеристики (обща интелигентност, определени личностови черти) и продължително външно въздействие (образование, формален и неформален опит, професионални изисквания, културна и социална среда).“ (стр. 31).

Като известна некоректност в работата с източниците бих посочила някои проблеми с цитирането на литературата, а именно известни технически неточности при изписването на цитираното произведение, научното списание или на имената на някои автори (напр. при номера 9, 10, 11, 20-21, 25, 27, 92, 163, 179, 182, 196, 228, 232, 235, 245, 247 от литературата); използване на различни стилове на цитиране на авторите и произведенията на латиница.

Във втора глава, обхващаща 6 страници, е представена методологията на изследването. Хипотезата, целта и задачите са ясно и точно формулирани, оптимално структурирани и формулирани. Пропуснат е предметът на изследване, обаче пък много точно е представен обектът на изследване. Организацията на изследването, включваща и процедурата при провеждането на изследването, е точно представена. Методите на изследването съответстват на целта и задачите на изследването, коректно са подбрани и представени. При представянето на статистическите методи и по-конкретно на сравнителния анализ не е конкретизирано кои именно методи за сравнителен анализ са използвани. Едва по-нататък от анализа става ясно, че са приложени t-критерият на Стюдънт и еднофакторен дисперсионен анализ. Също така, при статистическите методи се споменава за използване на теста на Колмогоров-Смирнов, но след това в анализа не намираме изрично да са посочени резултатите от прилагането му.

Друг пропуск от методическо естество е недостатъчната информация относно предложената от автора скала за изследване игровата ефективност на футболисти чрез оценка от страна на треньора. Не са представени данни за факторната структура на тази скала, нейната вътрешна консистентност и други психометрични показатели. **Тъй като съставянето ѝ е един от приносите на дисертационния труд, възможно ли е докторантът да ни представи тези психометрични показатели в своето експозе?**

Анализът на резултатите, на който докторантът е отделил 45 страници, е много добре написан, с умели интерпретации на получените резултати. Изведените закономерности са подкрепени от доказателствен и

илюстративен материал. Авторът разкрива уменията си за анализ и съпоставка, за обобщение и извличане на най-важните закономерности.

Последователно и систематично са анализирани данните, получени чрез прилагане на отделните психологически тестове и на скалата за оценка на игровата ефективност, като се проследява влиянието на редица фактори – пол, възраст, спортен стаж, игрови пост, и др. Представено е огромно обилие от данни, статистически анализи и разкрити зависимости, като докторантът успешно се справя с извеждането на значимите закономерности и тяхната интерпретация. В края на третата част намираме най-важните анализи – анализите на връзките на отделните психологически променливи с игровата ефективност. Поради липса на пълна таблица на корелациите на психологическите променливи с игровата ефективност (показана е само фиг. 12 със *значимите* корелационни връзки), не стават докрай ясни основанията за включване на показателите Активност-решителност, Сериозност, Планиране и Изпълнителност в множествената регресия.

След анализа на получените резултати, в рамките на три страници са формулирани **изводите и препоръките**. По-голямата част от изводите са точно и стегнато формулирани и следват от анализа. Същевременно обаче се наблюдава съществено противоречие между резултатите, представени на фиг. 12, табл. 31, 32 и 33 и извод номер 7. Според този извод, „Игровата ефективност е най-силно повлияна от активността и индивидуалната отговорност, а също така от сериозността и планирането“. Обаче данните от регресионния анализ показват, че индивидуалната отговорност и планирането не показват значимо влияние върху ефективността, затова пък изпълнителността показва силно влияние върху ефективността, а е пропусната в изводите, но пък развитието ѝ присъства сред препоръките. **Може ли докторантът да обясни посочените разминавания?**

Препоръките следват от изводите, имат ясна и адекватна психологическа формулировка. Единствено в препоръка номер две отново става дума за развитие на планирането, което се очаква да повлияе

положително игровата ефективност, обаче анализът не разкрива подобно влияние.

Прави добро впечатление, че до голяма степен са взети са предвид предложенията за корекции от рецензията ми при предишното обсъждане на дисертационния труд.

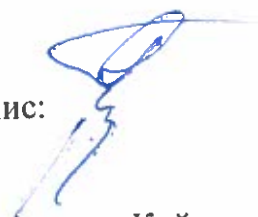
Както авторефератът, така и формулираните приноси съответстват коректно на представения труд. Заедно с това, докторантът има три публикации по темата на дисертацията, като две от тях са самостоятелни.

Работата на докторанта Иван Венциславов Иванов демонстрира, че добре са усвоени уменията за планиране и осъществяване на научно изследване – както теоретично, така и емпирично. Реализирани са задачите и е постигната целта на изследването, предложени са адекватни психологически интерпретации на получените зависимости, правилно са формулирани съответните обобщения и изводи. Представеният дисертационен труд има голямо теоретично и практическо значение.

Въпреки направените бележки и препоръки, дисертацията има неоспорими достоинства и като научен замисъл и реализация е на много високо равнище.

В заключение: предлагам на колегите от уважаемото научно жури да присъди на Иван Венциславов Иванов образователната и научна степен „доктор“.

Подпис:

31.05.2017 г.

София

(доц. Ж. Желязкова-Койнова, доктор)